

**Татарстан Республикасы
Зеленодольск муниципаль районы
шәһәр тибындагы Васильево бистәсе Советы**

КАРАРЫ

№ 43

«16» март 2021 ел

Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының шәһәр тибындагы Васильево бистәсе Советы депутаты статусы турында Нигезләмәне раслау хакында

Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 ел, №131-ФЗ Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 24.07.2004 ел, №45-ЗРТ Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «шәһәр тибындагы Васильево бистәсе» муниципаль берәмлеге Уставы шәһәр тибындагы Васильево бистәсе Советы Регламенты нигезендә, шәһәр тибындагы Васильево бистәсе Советы, шәһәр тибындагы Васильево бистәсе Советы, Васильево бистәсе советы шәһәр тибындагы Васильево бистәсе Советы һәм башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары:

1. Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының шәһәр тибындагы Васильево бистәсе Советы депутаты статусы турында нигезләмәне(1 нче күшүмтә) расларга.

2. «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының шәһәр тибындагы Васильево бистәсе Советы депутаты статусы турында Нигезләмәне раслау хакында "2010 ел, 10 июнь, 272 нче карары үз көчен югалткан дип санау хакында"

3. Элеге каарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында бастырып чыгарырга (<http://pravo.tatarstan.ru>) Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составындагы Зеленодольск муниципаль районының рәсми сайтында (<http://zelenodolsk.tatarstan.ru>) «Интернет»мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә, шулай ук шәһәр тибындагы Васильево бистәсенең мәгълүмат стендларында түбәндәгә адреслар буенча урнашкан: Васильево бистәсе, Ирек урамы, 1 (Башкарма комитет бинасы), Бәйрәм урамы, 9 (бистә китапханәсе).

4. Элеге каарның үтәлешен Зеленодольск муниципаль районының шәһәр тибындагы Васильево бистәсе башлыгына контрольдә тотарга.

Васильево бистәсе башлыгы,
Совет рәисе

Э. К. Хәлиуллин

1 ичэ күшүмтэ
шэхэр тибындагы Васильево
бистэсе Советы каары буенча
"16" март 2021 елның №43

**Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының
шэхэр тибындагы Васильево бистэсе Советы депутаты статусы турында
нигезлэмэ**

Элеге нигезлэмэ Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының шэхэр тибындагы Васильево бистэсе Советы (алга таба –депутат) депутатларының хокукларын һәм бурычларын билгели, үз вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда төп хокукый һәм социаль гарантияләрне күздә тота.

1 Статья . Депутат статусының хокукый нигезе

1. Депутат статусы Россия Федерациисе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «шэхэр тибындагы Васильево бистэсе» муниципаль берәмлеге Уставы (алга таба - жирлек уставы), элеге Нигезлэмэ нигезендә билгеләнә.

2. Депутат – бер мандатлы сайлау округы буенча муниципаль сайлауларда сайланган Россия Федерациисе гражданины һәм Васильево шэхэр тибындагы поселогында(алга таба-жирлек Советы) Россия Федерациисе, Татарстан Республикасы законнарында һәм муниципаль норматив хокукый актларда каралган вәкиллекле һәм башка вәкаләтләрне гамәлгә ашырырга вәкаләтле вәкил.

3. Депутат үз эшчәнлегендә Россия Федерациисе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә, жирлек Уставына һәм муниципаль норматив хокукый актларга, шулай ук сайлаучылар мәнфәгатьләренә таяна.

4. Депутат үз статусын депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле булмаган эшчәнлек өчен файдаланырга хокуклы түгел.

5. Депутатка Россия Федерациисе һәм Татарстан Республикасы законнары, жирлек уставы, элеге Нигезлэмэ нигезендә үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тәэммин ителә.

2 Статья . Депутат статусы белән бәйле чикләүләр, тыюлар

1.Депутатлар Россия Федерациисе Федераль Собраниесе Дәүләт Думасы депутатлары, Россия Федерациисе Федераль Собраниесе Федерация Советы депутатлары, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы депутатлары була алмый, эгъзалары, Россия Федерациисенең башка дәүләт вазыйфаларын, Татарстан Республикасы Россия Федерациисенең башка дәүләт вазыйфаларын, шулай ук дәүләт граждан хезмәте вазыйфаларын һәм дәүләт вазыйфаларын, шулай ук дәүләт граждан хезмәте вазыйфаларын һәм дәүләт вазыйфаларын били алмый. Жирле үзидарәнен сайланулы муниципаль хезмәт вазыйфаларын били алмый.

вазыйфай заты, 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән очраклардан тыш, депутат вәкаләтләрен бер үк вакытта үти алмый.

Үз вәкаләтләрен дайми нигездә башкаручы депутат хокуклы түгел:

1) эшмәкәрлек эшчәnlеге белән шәхсән яки ышанычлы затлар аша шөгыльләнергә;

2), тубәндәге очраклардан тыш, коммерция яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга:

а) сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, жирлекнәц сайлау комиссиясе аппаратында төzelгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан түләүсез Идарәдә катнашу, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төzelеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек милекчеләр ширкәтенең гомуми жыелышында (конференция) катнашу;

б) коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә (сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, жирлекнәц сайлау комиссиясе аппаратында төzelгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төzelеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек милекчеләр ширкәтенең гомуми жыелышында катнашу (конференция), Татарстан Республикасы Президентының алдан хәбәрнамәсе нигезендә, түләүсез катнашу (сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, жирлекнәц сайлау комиссиясе аппаратында, Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә;

в) Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре Советы, башка муниципаль берәмлекләрнән берләшмәләре, шулай ук аларның идарә органнарында жирлекләр мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

г) жирлек исеменнән оешманы гамәлгә куючи вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә жирлекнәц идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә, гамәлгә куючи (акционер) булган оешманың идарә итү органнарында һәм Ревизия комиссиясендә жирлек мәнфәгатьләрен бушлай тәкъдим итү);

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) башка түләүле эшчәnlек белән шөгыльләнергә, мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәnlектән тыш. Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗади эшчәnlек бары тик чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса;

4) Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, Попечительләр яки Күзәтчелек советлары, Россия Федерациясе территориясендә эшләүче чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм аларның структур бүлекчәләре составына керергә.

3. Депутатлар «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль

законнарда билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны үтәргә, бурычларны үтәргә тиеш.

3 Статья. Депутат вәкаләтләре вакыты

1. Депутатның вәкаләтләре вакыты жирлек уставы белән билгеләнә һәм кимендә ике һәм биш елдан артык була алмый.
2. Депутат вәкаләтләре сайланган көннән башлана һәм яңа чакырылыш авыл жирлеге Советы эшли башлаганнан бирле туктатыла.

4 Статья. Депутат хокуклары

Депутат хокуклы:

- 1) жирлек Советында дайми комиссияләргә һәм тиешле вазыйфаларга сайларга һәм сайланырга;
  - 2) жирлек Советы тарафыннан карау өчен сораулар бирергә;
  - 3) высказывать фикерен формалаштыру мәсьәләләре буенча төzelә торган авыл жирлеге Советы органнары һәм кандидатуралары вазыйфаи затлар, сайланучы (назначаемых, согласуемых) авыл жирлеге Советы тарафыннан;
  - 4) закон чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә авыл жирлеге Советының хокукий актлары проектларын кертергә;
  - 5) көн тәртибе буенча, фикер алышына торган мәсьәләләрне карау тәртибе һәм асылы буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, жирлек Советы карарлары проектларына төзәтмәләр кертергә;
  - 6) жирлек Советы сессияләрендә теләсә кайсы органның яисә вазыйфаи затның, жирлек Советына хисап бируче яисә контрольдә тотучы затның чираттан тыш хисабын яки мәгълуматын тыңлау турында тәкъдимнәр кертергә;;
  - 7) әлеге Регламентта билгеләнгән тәртиптә фикер алышуларда катнашырга;
  - 8) үз тәкъдимнәрен нигезләп һәм тавыш бири мотивлары буенча чыгыш ясарга, белешмә бирергә;
  - 9) жирлек Советы сессияләрендә, аның фикеренчә, иҗтимагый әһәмияткә ия булган гражданнар мөрәжәгатьләрен игълан итәргә.;
  - 10) высказывать фикерен составы буенча (саны, персональ) төzelә торган авыл жирлеге Советы органнары һәм кандидатуралары вазыйфаи затлар, сайлана (билгеләнә, согласуемых) авыл жирлеге Советы тарафыннан;
  - 11) жирлек Советының дайми комиссияләре, сессияләре беркетмәләре белән танышырга.
- 5 Статья. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату
1. Депутат вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:
  - 1) үлем;
  - 2) үз теләге белән отставкалар;
  - 3) суд тарафыннан эшкә сәләтsez яисә чикләнгән эшчән дип тану;
  - 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип тану яисә вафат булган дип итълан итү;
  - 5) судның гаепләү каарының үз көченә керүе;

- 6) Россия Федерациисенән читкә дайми яшәү урынына чыгу;
- 7) Россия Федерациисе гражданлыгын туктату, чит ил гражданлыгын туктату - аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга, аларга чит ил гражданлыгын алырга йә аларга Россия Федерациисе гражданының Россия Федерациисе халықара шартнамәсендә катнашучы гражданы булмаган чит ил дәүләте территориясендә дайми яшәү хокуқын раслаучы чит ил гражданы яисә башка документ алу хокуқына ия, аның нигезендә чит ил гражданы булган Россия Федерациисе гражданы чит ил дәүләте гражданлыгы булган Россия Федерациисе гражданы, жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы;
- 8) сайлаучылар фикере;
- 9) жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;
- 10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручи альтернатив граждан хезмәтенә жибәрү;
- 11) «Россия Федерациисендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда (алга таба – 131-ФЗ номерлы Федераль закон) һәм башка федераль законнарда билгеләнгән башка очракларда.
2. Депутат вәкаләтләре 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы «Коррупциягә каршы тору турында» Федераль законда, 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы «дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәрен түры килүен тикшереп тору турында» Федераль законда, «аерым категория затларның аерым түрү турында» Федераль законда, «аерым категория затларның ачуны, чит категорияләрен счетлар (кертемнәр) ачуны һәм аларны (кертемнәр) ачуны, чит ил банкларында акчалата акчалар һәм кыйммәтләрне саклауны тыю турында» ил банкларында 79-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән 2013 елның 7 маенданы 79-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәгән очракта вакытыннан алда туктатыла., һәм (яисә) чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яисә) алардан файдалану» темасына "түгәрәк өстәл" утырышы узды.
3. Жирлек Советының депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы каары, жирлек Советы сессияләре арасында барлыкка килгән вакыттан соң 30 көннән дә соңга калмычка кабул ителә.
4. Татарстан Республикасы Президенты депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәҗәгать иткән очракта, жирлек Советына әлеге гариза кергән көн.
5. Әлеге статьяның 1 өлешендәге 1-7, 10 һәм 11 пунктларында күрсәтелгән очракларда депутат вәкаләтләрен туктату турында жирлек Советы каарында депутат вәкаләтләре туктатылу көне билгеләнә.
6. Депутат вәкаләтләре әлеге статьяның 1 өлешендәге 8 пунктында кааралган очракта, жирлекнән тиешле вәкиллекле органы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижәләрен рәсми бастырып чыгарган көннән туктатыла.
7. Депутат вәкаләтләре әлеге статьяның 1 өлешендәге 9 пунктында кааралган очракта, жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган яисә жирлек башлыгы яисә жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатылган көннән туктатыла.

6 Статья. Депутат таныклыгы һәм күкрәк билгесе

1. Депутат шәхесен һәм вәкаләтләрен раслаучы документ булып торучы таныклыкка, шулай ук үз вәкаләтләре чоры дәвамында кулланыла торган күкрәк билгесенә ия.

7 Статья. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыру шартлары

1. Депутат дайми нигездә эшли, ул, жирлек уставы белән билгеләнгән очраклардан тыш, төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт вазыйфаларын башкару белән бергә эшли.

2. Жирлек Советының билгеләнгән саныннан кимендә 10 процент депутат дайми нигездә эшли ала.

3. Депутатка үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен дайми рәвештә эш урынын (вазыйфасын) аена өч эш көненә саклау гарантияләнә.

8 Статья. Депутат эшчәнлеге формалары

Депутат эшчәнлегенең формалары булып тора:

1) жирлек Советы сессияләре эшендә катнашу;

2) жирлек Советының дайми комиссияләре эшендә катнашу;

3) федераль дәүләт хакимиите органнарының, Татарстан Республикасы дәүләт хакимиите органнарының, жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затларына, оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә оешма житәкчеләренә, ижтимагый берләшмәләргә мөрәҗәгать итү;

4) норматив хокукый акт проектин керту;

5) депутат таләбе керту;

6) жирлек Советы тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукый актлар проектларын эшләүдә катнашу;

7) Татарстан Республикасы Дәүләт Советына закон чыгару инициативасы тәртибендә жирлек Советы тарафыннан кертелә торган Татарстан Республикасы законнары проектларын эшләүдә катнашу;

8) сайлаучылар белән очрашулар, аларның мөрәҗәгатьләре белән эшләү, ул вәкиле булган жирлек халкына үз эшчәнлеге һәм жирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат бирү;;

9) жирле референдумнар, ачык тыңлаулар, жыелышлар, конференцияләр һәм сораштырулар оештыруда һәм үткәрудә катнашу;;

10) территориаль ижтимагый үзидарәне оештыруда катнашу.

2. Депутат үз эшчәнлеген федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары һәм жирлек уставы белән каралган башка рәвешләрдә дә башкара ала.

9 Статья. Депутат ярдәмчеләре

1. Депутат депутат депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруда ана ярдәм итү өчен өч ярдәмчегә ия булырга хокуклы. Депутат ярдәмчеләре эше (эшчәнлеге) жәмәгать башлангычларында башкарыла.

2. Депутат үз ярдәмчеләре өчен жаваплы һәм теләсә кайсы вакытта аларны алыштырырга хокуклы.

3. Депутат ярдәмчеләре эшенен (эшчәнлегенең) хокукый нигезләре жирлек Советы тарафыннан расланган жирлек Советы депутаты ярдәмчесе турындагы Нигезләмә белән билгеләнә

10 Статья. Депутатның сайлаучылар белән үзара мәнәсәбәтләре

1. Депутат жирлек халкы, шулай ук жирлек территориясендә урнашкан предприятие, оешма, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Депутат сайлаучылар алдында хисап тота, үз эшләре турында елына бер тапкырдан да ким түгел, дайми рәвештә жирлек советы эше турында хәбер итэ, шулай ук айга бер тапкыр халыкны кабул итэ.

итэ, шулай ук айга бер тапкыр халыкны кабул итэ.

3. Депутат жирлек халкының законлы хокукларын, иреклэрэн һәм мәнфәгатьләрен тәэмүн итү буенча законнарда каралган чараларны күрә, алардан кергән тәкъдимнәрне, гаризаларны, шикаятыләрне карый, үз вәкаләтләре чикләрендә булган мәсьәләләрне дөрес һәм үз вакытында хәл итәргә ярдәм итэ.

4. Гражданнары кабул итэ;

4. Гражданнарын кабул итэ,
5. Жемэгатьчелек фикерен өйрэнэ һэм кирэк булганда тиешле дэүлэг хакимиите органнарына, жирле үзидарэ органнарына һэм ижтимагий берлэшмэлэргэ тэксдимнэр кертэ.

берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә.

6. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук ишегалды территорияләрендә, аларны үткәү тормыш белән тәэммин итү, транспорт яки социаль инфраструктура, элемәт объектларының функцияләвен бозу, жәүлеләрнең һәм (яки) транспорт чараларының хәрәкәтенә комачаулык тудырмау яки гражданнарның торак урыннарына яки транспорт яки социаль инфраструктура объектларына керүенә юл куймау шарты белән үткәрелә. Мондый очрашулар турында Татарстан Республикасы башкарма хакимиите органнарына яисә жирле үзидарә органнарына хәбәр итү таләп ителми. Шул ук вакытта депутат күрсәтелгән органнарга аларны үткәү датасы һәм вакыты турында алдан хәбәр итәргә хокуклы.

жыелышлар, митинглар, демонстрациялар, урам йөрешләре häм пикетлар турындагы законнары нигезендә үткәрелә.

жыссылыштар, түріндагы законнары нигезендә үткәрелә.

8. Депутаттың сайлаучылар белән жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар түрінде Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә торган гавами чара формасында сайлаучылар белән очрашуларын оештыруга яисә үткәрүгә комачаулау Россия Федерациясе законнары нигезендә административ җаваплылыкка китерә.

11 Статья. Депутатлар тарафыннан депутат этикасы қагыйдәләрен

YET^Y

ҮТЭРГЭ 1. Депутат жирлек Советы тарафыннан раслана торган депутат этикасы кагыйдэлэрен үтэргэ, шул исэптэн түбэндэгэ йөклэмэлэрне үтэргэ тиеш:

1) жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга нэм депутат статусын жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хөзмәткәрләр нэм гражданнар эшчәнлегенә шәхсән яисә аның янын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә йогынты ясав өчен файдаланмаска;;

2) депутат вазыйфаларын объектив башкаруда шик уятырга мөмкин булган тәртиптән тыелырга, шулай ук аның аbruена яисә жирлек советы аbruена зыян китерергә сәләтле низаглы ситуацияләрдән котылырга.;

3) мәнфәгатьләр конфликты барлыкка килү куркынычы янаганда – шәхси кызыксыну (турыдан-туры яки турыдан-туры) депутат вазыйфаларының тиешле, объектив, гадел башкарылуына тәэсир итә яисә йогынты ясый алганда-бу хакта жирлек советына хәбәр итәргә hәм әлеге мәнфәгатьләр конфликтин булдырмауга яисә жайга салуга юнәлтелгән аның карапын үтәргә мөмкин.;

4) жирлек Советында билгеләнгән Халык алдында чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә;

5) депутат эшчәнлеге белән бәйле булмаган максатларда, Федераль закон нигезендә конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәү белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган мәгълүматларны таратмаска hәм кулланмаска.;

6) физик hәм юридик затлардан (бүләкләр, акчалата бүләк, ссудалар, хезмәт күрсәтүләр, күцел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары hәм башка бүләкләүләр) депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә акчалата бүләк алмаска.

12 Статья. Депутат, аның хатыны (ире) hәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мәлкәтләре hәм мәлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүмат

1. Депутат ел саен, Татарстан Республикасы Президенты тарафыннан билгеләнгән срокларда тапшырырга тиеш:

1) хисап чорында барлык чыганаклардан (акчалата бүләкләүне, пенсияләрне, пособиеләрне, башка түләүләрне дә кертеп) алынган керемнәр турында белешмәләр, шулай ук милек хокукундагы мәлкәт hәм хисап чоры турында белешмәләре түрлөрдөн (1 азагына кадәр милек характерындагы йөкләмәләре турында белешмәләр (1 гыйнвардан 31 декабрьгә кадәр));

2) хисап чорында барлык чыганаклардан (хезмәт хакын, пенсияләрне, пособиеләрне, башка түләүләрне дә кертеп) алынган хатынының (иренен) hәм балигъ булмаган балаларының керемнәре турында белешмәләр, шулай ук милек хокукундагы мәлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр (1 гыйнвардан 31 декабрьгә кадәр);

3) жир кишәрлеге, башка күчесез милек объекты, транспорт чарасы, кыйммәтле көгазыләр (оешмаларның устав (жыелма) капиталларында катнашу өлеше, пайлары) сатып алу буенча hәр алыш-биреш буенча үз чыгымнары, шулай ук хатынының (иренен) hәм балигъ булмаган балаларының чыгымнары турында белешмәләр (алга таба-белешмәләр тапшыру елыннан алдагы календарь ел дәвамында (Алга таба-календарь ел дәвамында) - әгәр мондый календарь ел дәвамында (Алга таба-календарь ел дәвамында) - әгәр мондый алыш-бирешләрнен гомуми суммасы хисап чорына кадәрге өч ел эчендә әлеге зятның hәм аның хатынының (иренен) гомуми кеременнән артып китсә hәм әлеге алыш-бирешләр кылган акчалар алу чыганаклары турында.

2. Депутат Татарстан Республикасы Президентына керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре түрүнда мәгълумат бирә.

3. Депутат керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре түрүнда үзләре тапшырган белешмәләрдә нинди дә булса мәгълуматлар чагылдырылмаган яки тулысынча чагылдырылмаган, йә хаталар булган очракта, алар Татарстан Республикасы Президентына керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре түрүнда төгәлләштерелгән белешмәләрне тапшырырга хокуклы.

Депутат әлеге Нигезләмәнен 1 пунктында күрсәтелгән срок тәмамланганның соң бер ай эчендә төгәлләштерелгән белешмәләрне тапшыра ала.

4. Керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре түрүнда мәгълумат бирмәү яки объектив сәбәпләр аркасында керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре түрүнда мәгълумат бирү мөмкинлеге булмау түрүнде гариза жирлек Советы депутаты тарафыннан Татарстан Республикасы Президенты билгеләгән тәртиптә каралырга тиеш.

5. Керемнәре, чыгымнары, милке һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре түрүнда белешмәләр тапшырмаган, шулай ук белә торып дөрес булмаган яки тулы булмаган белешмәләр биргән өчен депутат Россия Федерациисе законнары нигезендә жавап тота.

6. Керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре түрүнда жирлек Советы депутаты тарафыннан тапшырыла торган белешмәләрнен дөреслеген һәм тулылыгын тикшерү Татарстан Республикасы Президенты каары буенча Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

7. Уз керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре түрүнда, шулай ук хатының (иренен) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре түрүнда дөрес булмаган мәгълумат биргән депутатка, әгәр дә бу мәгълуматларны бозып күрсәту мөһим булмаса,

13 статья. Депутатның сайлаучылар алдында жаваплылығы

1. Депутатның сайлаучылар алдында жаваплылығы үз сайлаучыларының ышанычын югалту нәтижәсендә барлыкка килә.

2. Сайлаучылар ышанычын югалткан депутат сайлаучылар тарафыннан гамәлдәге законнар, жирлек уставы нигезендә һәм тәртиптә чакыртып алынырга мөмкин.

3. Депутатны чакыртып алу нигезләре булып депутатның хокукка каршы конкрет каарлары яисә гамәлләре (гамәл кылмавы) расланган, ул сайлаучыларның үзенә ышаныч уята һәм депутат бурычларын депутат статусы һәм Россия Федерациисе Конституциясенең, Татарстан Республикасы Конституциясенең, Россия Федерациисе һәм Татарстан Республикасы законнарының һәм башка норматив хокукый актларының, жирлек Уставының һәм башка муниципаль норматив хокукый актларның үтәлмәвендә чагыла.

4. Депутатны чакыртып алу буенча тавыш бирү «Россия Федерациисе гражданнарының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокуқының

төп гарантияләре турында» 12.06.2002 ел, № 67-ФЗ Федераль законда һәм аның нигезендә кабул ителә торган жирле референдум үткәру өчен Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә, 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып, Халык инициативасы буенча үткәрелә.

5. Депутатларны чакыртып алу өчен нигез булып бары тик суд тәртибендә расланган очракта аның конкрет хокукка каршы карарлары яки гамәлләре (гамәл кылмау) гына хезмәт итә ала.

6. Депутатны чакыртып алу процедурасы аңа сайлаучыларга чакыртып алу өчен нигез буларак куелган шартлар буенча аңлатмалар бирү мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш.

7. Депутат чакыртып алу өчен муниципаль берәмлектә (сайлау округында) теркәлгән сайлаучыларның яртысыннан да ким булмаган өлеше тавыш бирсә, чакыртып алынган дип санала.

8. Депутатны чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтиҗәләре һәм кабул ителгән каарлар рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

14 Статья. Жирлек Советы сессияләрендә катнашу

1. Депутат жирлек Советының барлык сессияләрендә шәхсән катнашырга бурычлы.

2. Депутат жирлек Советы сессияләрен үткәру вакыты һәм урыны, каралуга кертелә торган мәсьәләләр турында үз вакытында хәбәр итә, шулай ук элеге мәсьәләләр буенча барлык кирәkle материалларны жирлек Советы Регламенты нигезендә ала.

3. Жирлек Советы сессияләрендә катнашу мөмкин булмаса, депутат бу хакта алдан ук жирлек башлыгына хәбәр итә.

15 Статья. Депутатларның жирлек Советының дайими комиссияләре эшендә катнашуы.

1. Депутат үзе әгъзасы булган жирлек Советының дайими комиссияләренең барлык утырышларында шәхсән катнашырга тиеш.

2. Депутат дайими комиссияләр утырышларын үткәру вакыты һәм урыны, карап тикшерүгә кертелә торган мәсьәләләр турында үз вакытында хәбәр итә, шулай ук элеге мәсьәләләр буенча барлык кирәkle материалларны жирлек Советы Регламенты нигезендә ала.

3. Дайими комиссияләр утырышларында катнашу мөмкин булмаганда, депутат бу хакта яисә дайими комиссия рәисенә алдан хәбәр итә.

16статья Депутатның вазыйфаи затлар тарафыннан беренче чиратта кабул итүгә хокуки

1. Депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча жирлек (алга таба – авыл жирлеге) жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затлары, муниципаль предприятие һәм учреждение житәкчеләре тарафыннан чираттан тыш кабул итү хокукиннан файдалана.

2. Депутат вазыйфай затка турыдан-туры яисә вазыйфай затның кабул итү (секретариат) аша телдән яисә язмача мөрәжәгать итәргә хокуклы.

3. Телдән мөрәжәгать иткән очракта, кабул итү вакыты вазыйфай зат тарафыннан жирлек Советы депутаты белән килешү буенча билгеләнә, ә язма мөрәжәгать иткән очракта, депутатның кабул итү вакыты депутат мөрәжәгатен алганнан соң өч көннән дә соңга калмыйча вазыйфай зат тарафыннан билгеләнә.

4. Депутатны өч көн эчендә кабул итү мөмкин булмаган очракта, депутат белән килешенеп, вазыйфай зат бүтән вакыт билгели.

17 Статья. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокукы

1. Депутат жирле үзидарә органнарыннан, муниципаль предприятиеләрдән һәм учреждениеләрдән һәм аларның вазыйфай затларыннан депутат эшчәнлеге белән бәйле, закон тарафыннан сакланмый торган яшерен мәсьәләләр буенча мәгълүмат алу хокукына ия.

2. Депутат үз эшчәнлеге мәсьәләләре буенча Федераль законда каралган тәртиптә массакүләм мәгълүмат чараларында чыгыш ясарга хокуклы.

18 статья . Депутат мөрәжәгатьләрен карау

1. Депутат дәүләт органнарына, жирле үзидарә органнарына, оештыру-хокукий формаларына бәйсез рәвештә оешмаларга, иҗтимагый берләшмәләргә, депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча тиешле вазыйфай затларга телдән яисә язмача мөрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча мөрәжәгать иткән жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр һәм аларның вазыйфай затлары депутатка аның мөрәжәгатенә жавап бирергә яки мөрәжәгать иткән көннән соң соратып алына торган документлар яки белешмәләр бирергә тиеш, әгәр ул өстәмә өйрәнүне яисә тикшерүне таләп итмәсә.

3. Депутат мөрәжәгате белән бәйле рәвештә өстәмә тикшерү яки нинди дә булса мәсьәләләрне өстәмә өйрәнү зарурилыгы булган очракта, вазыйфай затлар һәм әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән житәкчеләр бу хакта депутат мөрәжәгать иткән көннән 15 көн эчендә депутатка хәбәр итәргә тиеш. Ахыргы жавап депутатка депутатның язма мөрәжәгате алынганнан соң 30 көннән дә соңга калмыйча тапшырыла.

4. Дәүләт органнары, оешмалар тарафыннан аларның оештыру-хокукий формасына, иҗтимагый берләшмәләр, аларның вазыйфай затлары тарафыннан депутатларның мөрәжәгатьләрен карау тәртибе һәм сроклары законнар белән билгеләнә.

5. Депутат жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр тарафыннан мөрәжәгатьтә куелган мәсьәләләрне карауда турыдан-туры катнашырга хокуклы.

19 Статья. Депутат таләбе

1. Депутат яисә депутатлар төркеме депутат таләбе белән жирлек Советына, жирле үзидарә органнары, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр житәкчеләренә үз депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча мәрәҗәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат таләбе авыл жирлеге Советы сессиясендә язма рәвештә кертелә һәм жирлек Советы сессиясендә игълан ителә. Депутат запросын рәсмиләштеру жирлек Советы Регламенты нигезендә башкарыла.

3. Депутат таләбе жибәрелгән Орган яисә вазыйфаи зат аңа алган көннән 15 көн эчендә язма рәвештә жавап бирә.

20 Статья. Депутат бурычлары

1. Депутат бурычлы:

1) үз эшчәнлеген гамәлгә ашырганда Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнары, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, жирлек уставын, башка муниципаль хокукый актларны үтәргә; гражданнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәэмин итәргә;;

2) дайми, кимендә айга бер тапкыр, сайлаучыларны кабул итү;

3) гражданнарның, оешмаларның, аларның оештыру-хокукый формасына, ижтимагый берләшмәләргә, дәүләт хакимиите органнарына, жирле үзидарә органнарына бәйсез рәвештә мәрәҗәгатьләрен үз вакытында каарга һәм үз компетенциясе чикләрендә аларга жаваплар бирергә;

4) сайлаучылар алдында очрашулада турыдан-туры хисап тотарга, шулай ук аларның эше турында массакүләм мәгълүмат чарапары аша елына бер тапкырдан да ким булмаган хәбәр итәргә.;

5) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләрне үтәргә;

6) закон белән саклана торган башка серләрне сакларга, шулай ук депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыру белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган белешмәләр таратырга.

2. Депутат үзенә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, жирлек уставы һәм жирлек Советының муниципаль хокукый актлары белән йөкләнгән башка бурычларны башкара.

21 Статья. Депутатның жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләре

1. Депутат, жирле үзидарәнең коллегиаль органы әгъзасы буларак, аның жирлек советы, аның органнары эшчәнлегендә актив катнашуын тәэмин итүче бөтен хокукка ия.

2. Жирлек советы депутатның сайлау округында, жирлек Советында аның эше, жирлек Советы каарларының һәм күрсәтмәләренең үтәлеше турындагы хәбәрен тыңларга хокуклы.

3. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары депутатка аның эшендә кирәkle ярдәм күрсәтәләр, депутатка жирле үзидарә органнары эшчәнлеге, үзидарә органнарының эшчәнлеге, үзидарә территориясенең икътисадый һәм социаль үсеше программаларын үтәүнен барышы, депутатның критик искәрмәләре һәм тәкъдимнәре буенча кабул ителгән чаалар турында мәгълүмат бирәләр, депутат тарафыннан законнары, муниципаль берәмлекләрнең вәкиллекле органнары эш тәҗрибәсен, жәмәгатьчелек фикерен өйрәнүгә ярдәм итәләр.

22 Статья. Депутат эшчәнлегенең социаль һәм башка гарантияләре

1. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруның социаль һәм башка гарантияләре законнар, жирлекнең муниципаль норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

2. Депутатларны жинаять яки административ җаваплылыкка тарту, аларны кулга алу, тентү, сорау алу, аларга карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук торак һәм (яки) хезмәт урынын, аларның багажын, шәхси һәм хезмәт транспорт чааларын хезмәт урынын, аларның багажын, шәхси һәм хезмәт транспорт чааларын жәлеп иткәндә, алар тарафыннан кулланыла торган элемтә чааларын исәпкә алганда хокук гарантияләре федераль законнар белән билгеләнә.

3. Депутат әйтегендә фикер, тавыш биргәндә белдерелгән позиция һәм депутатның тиешле башка гамәлләре, шул исәптән вәкаләтләр вакыты чыкката, жинаять яки административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә депутат тарафыннан халык алдында мыскыл итү, яла ягу яки Федераль закон белән караплан башка хокук бозу очракларына кагылмый.

4. Даими нигездә вәкаләтләрен башкаручы Депутат граждан, административ яки жинаять эше буенча яклаучы яки вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан тыш) буларак катнаша алмый.

23 Статья. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруда каршылыклар тудырган өчен җаваплылык

Жирле үзидарә органнарының, оешмаларның һәм ижтимагый берләшмәләрнең вазыйфаи затлары тарафыннан әлеге Нигезләмәнең нигезләмәләрен үтәмәү, шул исәптән әлеге Нигезләмәнең билгеләнгән срокларын һәм депутат запросларына һәм мөрәжәгатыләренә җаваплар бирү тәртибен үтәмәү, белә торып ялган мәгълүмат бирү, мәгълүмат бирүдән хокуксыз баш тарту, аны бирүдән баш тарту, депутатларны кабул итү кагыйдәләрен бозу законнарда караплан җаваплылыкка китерә.